

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Den 19. maj 2008 kl. 15.30

Det talte ord gælder

**Tale til åbent samråd den 21. maj 2008 i Folketingets Udvalg for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri om uidentificerbare kreaturer**

Samrådsspørgsmål Z (kun til justitsministeren):	”Vil ministeren redegøre for sagen om Jørgen Christensens fradømmelse af retten til at holde dyr, jf. artiklen i JydskeVestkysten den 19. april 2008 "Dyremishandling har fået lov at fortsætte måned efter måned" og i den forbindelse oplyse, hvorfor myndighederne endnu ikke har reageret på dommen, og hvad det vil sige "at der er gået jura i sagen"?"
Samrådsspørgsmål Æ (kun til Fødevareministeren):	”Hvad kan ministeren oplyse, om sagen om Jørgen Christensens fradømmelse af retten til at holde dyr, jf. artiklen i JydskeVestkysten den 19. april 2008, ”dyremishandling har fået lov at fortsætte måned efter måned”?”
Samrådsspørgsmål Ø (til fødevareministeren og justitsministeren):	”Hvad kan ministeren oplyse om myndighedernes vejledning og rådgivning til landmænd, der som Jørgen Christensen, ikke umiddelbart efterlever myndighedernes krav til hold af dyr?”
Samrådsspørgsmål AA (til fødevareministeren og justitsministeren):	”Vil ministeren redegøre for hændelsesforløbet i forbindelse med nedslagtningen af Jørgen Christensens dyr?”

Svar:

Indledning:

Lad mig for god ordens skyld præcisere, at min tale besvarer spørgsmålene Æ, Ø og AA samlet.

Jeg vil gerne begynde med at slå fast, at den sag, som justitsministeren og jeg i dag er kaldt i samråd om, er meget særegen og ulykkelig.

Der er tale om håndhævelse af en afgørelse i en sag, der involverer en ældre landmand og hans besætning, og en dom om samme.

Jeg er ikke i tvivl om, at den pågældende landmand efter bedste evne har taget vare på sine kreaturer.

Imidlertid tror jeg dog heller ikke, at det er ukendt for udvalgets medlemmer, at den pågældende landmand bevidst og med stor vedholdenhed har modarbejdet myndighederne i forhold til de regler, der gælder om mærkning og registrering af kreaturer.

Alligevel synes jeg, at der i dag kan være grund til endnu en gang at opsummere de retlige og de faktiske omstændigheder, der nu har ført til, at Fødevarestyrelsen og politiet har måttet skride ind.

Som nævnt er sagens kerne, at den pågældende landmand gennem en årrække har holdt kreaturer i strid med lovgivningen om mærkning og registrering af kvæg.

Formålet med øremærkning

Efter disse regler skal der for enhver kvægbesætning føres en ajourført besætningsliste med oplysninger om det enkelte kreatur fra fødsel til død.

Endvidere skal ejeren sørge for, at hvert enkelt kreatur altid er mærket med to øremærker, så det kan identificeres.

Oplysninger om de enkelte dyr skal indberettes til Det Centrale Husdyrbrugsregister.

Indtil 1. juli 2007 var der krav om, at kreaturer ved flytning skulle være ledsaget af et sundhedsdokument. Dette krav findes ikke længere.

Disse regler har ikke været overholdt.

Jeg kan oplyse, at det overordnede formål med reglerne, der er fælles i EU, er at sikre muligheden for opsporing af kilder til forhold, der har betydning for fødevarerens sikkerheden og i relation til smitsomme husdyrsygdomme, samt generelt at beskytte forbrugerne

mod smitte af BSE.

Denne sygdom, der også er kendt som kogalskab, kan smitte mennesker gennem fødekæden og resultere i Creutzfeldt-Jakobs sygdom, der er dødelig for mennesker.

Reglerne om mærkning og registrering af kreaturer har således en meget alvorlig baggrund, der selvom de måske af den enkelte kan opfattes som bureaukratiske og irriterende, har stor samfundsmæssig betydning.

Reglerne om mærkning og registrering af kreaturer følger af en række EU-forordninger. En væsentlig retsvirkning af disse regler er, at uidentificerbare kreaturer ikke må slagtes og indgå i fødekæden.

EU reglerne

EU's forordning fra 1998 om anvendelsen af administrative minimumssanktioner i forbindelse med ordningen for identifikation og registrering af kvæg fastsætter, hvad der skal ske med besætninger med uidentificerbare kreaturer.

Af forordningen fremgår det således også, at hvis et eller flere dyr på en bedrift ikke opfylder reglerne for identifikation og registrering af kvæg og om mærkning af oksekød og oksekødsprodukter, begrænses flytningen af alle dyr til og fra den pågældende bedrift. Dyr fra besætningen kan derfor ikke sælges eller føres til slagtning.

Endvidere er det i forordningen fastsat, at hvis landmanden ikke kan bevise identifikationen af dyr inden for to arbejdsdage, skal de straks destrueres under myndighedernes tilsyn, og uden kompensation.

Sagen om den pågældende landmands uidentificerbare kreaturer startede i slutningen af 1997.

Sagens historik frem til Vestre Landsrets dom i august 2007

Da han gennem nogle år ikke havde efterlevet mærknings- og registreringsreglerne, blev besætningen i 2001 tvangsøremærket med politiets bistand. I den forbindelse blev landmanden dømt til at betale udgifterne til aktionen.

Man kan sige, at myndighederne i 2001 på vegne af landmanden gjorde det, han af principielle grunde ikke selv ville gøre.

Tvangsøremærkning har dog ikke vist sig at være en effektiv måde at håndhæve reglerne på i denne sag. Selv ikke straffesag og fortløbende bøder har kunnet formå at få landmanden til at efterleve mærknings- og registreringsreglerne.

Heller ikke den mærkning og registrering, som myndighederne foretog i 2001, er blevet fulgt op af landmanden. Der er således løbende avlet kalve, som ikke er blevet registreret og øremærket. Dette kunne myndighederne konstatere ved et kontrolbesøg i 2005, der førte til endnu en politianmeldelse.

Anklagemyndigheden indledte herefter igen strafferetlig forfølgning.

I 2004 havde Folketinget vedtaget en generel lovhjemmel til at frakende en besætningsejer retten til at holde dyr ved grov eller gentagen overtrædelse af lov om hold af dyr eller regler udstedt i medfør heraf. Denne regel blev taget i anvendelse under straffesagen.

Den 13. oktober 2006 blev landmanden ved Retten i Holsted idømt en bøde samt frakendt retten til at holde dyr i 5 år blandt andet under henvisning til, at han ikke øremærkede sine kreaturer. Vestre Landsret stadfæstede dommen den 29. august 2007.

En ansøgning om tilladelse til at indbringe dommen for Højesteret blev den 7. december 2007 afslået af Procesbevillingsnævnet.

Da landsrettens afgørelse forelå, indledte Fødevarestyrelsen sagsbehandlingsskridt med henblik på at få aflivet og destrueret de af kreaturerne, der er uidentificerbare.

**Juridisk proces med
Jørgen Christensens
advokat og stadfæstelse af
afgørelse**

Ved brev af 24. september 2007 partshørte Fødevarestyrelsen landmanden over et udkast til påbud om aflivning af uidentificerbare dyr i besætningen med frist den 5. oktober 2007. I brevet tilbød Fødevarestyrelsen at bistå med at identificere dyrene.

Den 4. oktober 2007, dagen før udløbet af fristen, anmodede landmandens advokat om aktindsigt i sagen, hvorved sagens behandling blev forlænget, og den 10. oktober 2007 afholdte Fødevarestyrelsen et møde med advokaten om sagen. På mødet blev krav til identifikation af kreaturerne gennemgået, og der blev efterfølgende udarbejdet et notat, som advokaten modtog ved brev af 15. oktober 2007 sammen med de akter, han havde fået aktindsigt i. Samtidig fastsatte Fødevarestyrelsen en ny partshøringsfrist til den 29. oktober 2007.

Ved telefax af 29. oktober 2007, det vil sige dagen for fristens udløb, anmodede advokaten om udsættelse med afgørelsen og stillede i den forbindelse en række spørgsmål til ordningen om ”naturkalve”. Efter denne ordning, der gælder dyr der afgræsser rekreative arealer, kan fristen for

øremærkning af kalve under visse forudsætninger forlænges fra de normale 20 dage efter fødsel til 6 måneder efter fødsel, jf. en kommissionsbeslutning fra 2006.

Fødevarestyrelsen besvarede ved brev af 6. november 2007 en række spørgsmål fra advokaten om ordningen om ”naturkalve”, herunder at kommissionsbeslutningen alene vedrører mulighederne for at forlænge mærkningsfristen fra 20 dage til seks måneder, og at de øvrige registreringskrav angående kvæg fortsat gælder for de såkaldte ”naturkalve”. I den forbindelse vil jeg gerne understrege, at den pågældende landmands dyr ikke opfylder betingelserne for at udskyde mærkning af naturkalve i indtil seks måneder efter fødsel.

Samtidig anmodede styrelsen advokaten om bemærkninger til det påtænkte påbud med en ny frist, hvorved sagen atter blev forlænget.

Fødevarestyrelsen modtog advokatens bemærkninger ved brev af 26. november 2007, hvorefter styrelsen den 19. december 2007 påbød landmanden at aflive og destruere uidentificerbare kreaturer i sin besætning i henhold til den tidligere omtalte forordning om anvendelsen af administrative minimumssanktioner i forbindelse med ordningen for identifikation og registrering af kvæg.

Landmanden påklagede afgørelsen, der den 1. april 2008 blev stadfæstet af Sekretariatet for Fødevarer- og Veterinærklager.

Efter sekretariatets afgørelse skulle landmanden efterleve påbuddet om at aflive og destruere uidentificerbare kreaturer i sin besætning under fødevareregionens tilsyn. Påbuddet kunne bortfalde, hvis han senest to arbejdsdage fra modtagelse af afgørelsen havde bevist identiteten af kreaturerne. Var dette ikke tilfældet, skulle aflivning og destruktion påbegyndes straks derefter.

Da Fødevarestyrelsen ikke havde hørt fra landmanden ved fristernes udløb, meddelte styrelsen ved brev af 24. april 2008, at aflivningsforretningen ville blive indledt den 7. maj 2008.

Først den 5. maj 2008 modtog Dansk Kvæg, der på vegne af myndighederne driver Det Centrale Husdyrbrugsregister, staldregistreringsskemaer med angivelse af 99 kælvninger i perioden fra 2001 til 2008.

Aflivningen den 7. maj 2008

Selv om materialet blev indleveret for sent i forhold til påbuddet, foretog Fødevarestyrelsen en faglig vurdering af dette. Styrelsen måtte dog konstatere, at materialet ikke var brugbart i forhold til identifikation af landmandens dyr. Aflivningsaktionen startede den 7. maj kl. 06 på den

pågældende landmands ejendom, og kl. 15 forlader de sidste dyr ejendommen. Der deltog personer fra Fødevarestyrelsen, politiet, beredskabsstyrelsen og politi-hjemmeværnet foruden praktiserende dyrlæger, landbrugsvikarer og personer fra maskinstation. Antal til stadighed værende aktører var på ca. 120.

Strategien under aktionen var at indfange dyrene på marken i mobile fangfolde, hvorefter de blev sorteret i identificerbare og uidentificerbare. Herefter blev dyrene transporteret i kreaturvogne til en lejet stald 5 km fra den pågældende landmands ejendom. 224 ud af i alt 230 kreaturer blev fra morgenstunden drevet sammen via fangfoldene. Under sammendrivningen blev der observeret én kalv med brækket ben. Denne kalv blev aflivet straks. Umiddelbart efter sammendrivningen i fangfolden koncentreredes arbejdet sig om at fjerne mindre kalve fra flokken, således at disse ikke led overlast. Ved middagstid blev den sammendrevne flok, der på det tidspunkt bestod af ca. 60 dyr, overbrust med vand fra beredskabsstyrelsens medbragte vandtankbil for at undgå overophedning blandt dyrene.

33 kalve og 7 voksne kreaturer blev aflivet på den pågældende landmands ejendom, da de ikke var egnet til transport på grund af alder eller på grund af at de ikke var håndterbare. De 7 voksne dyr blev bedøvet med bedøvelsesgevær og derefter aflivet ved injektion. Desuden blev 9 identificerbare dyr aflivet, fordi de stod placeret blandt de uidentificerbare dyr i fangfoldene. Ud fra en dyreværnsmæssig betragtning blev det vurderet, at dette var den rette løsning, da den var mest skånsom for dyrene, idet man undgik at stresser dem unødigt ved at forsøge at flytte dem.

Foruden de 9 aflivede identificerbare dyr, befandt der sig 13 andre identificerbare kreaturer på ejendommen. Da landmanden som nævnt den 29. august 2007 ved Vestre Landsret er frakendt retten til at holde dyr i 5 år fra landsrettens dom, kom disse kreaturer i politiets varetægt. Den del af sagen håndteres af politiet. Jeg skal derfor henvise til justitsministerens redegørelse herom.

I alt 174 kreaturer var uidentificerbare og blev derfor aflivet. For 28 dyrs vedkommende foregik aflivningen på et lokalt slagtehus, hvorefter dyrene blev distribueret til zoologiske haver. De resterende 146 dyr blev aflivet ved injektion og sendt til destruktion.

Jeg vil gerne understrege, at det ikke kun er her i landet, at forordningen om anvendelsen af administrative minimumssanktioner i forbindelse med ordningen for identifikation og registrering af kvæg håndhæves.

Praksis i andre EU lande

Fødevarestyrelsen har således oplysning om, at der i 2006 blev aflivet 143 uidentificerbare kreaturer i Nederlandene, 9 i Belgien, 1.035 i Storbritannien, 105 i Frankrig, 46 i Tyskland og 43 i Polen. Også Sverige har i 1999 aflivet uidentificerbare kreaturer.

Udvalget har også bedt mig redegøre for, hvorledes myndighederne vejleder og rådgiver landmænd, der ikke umiddelbart efterlever kravene til registrering og mærkning af kreaturer.

Myndighedernes vejledning og rådgivning i denne type sager

I den forbindelse kan jeg oplyse, at den sag, som har afstedkommet dette samråd, er helt unik. Det er ganske enestående, at en landmand anno 2008 bevidst og konsekvent gennem en årrække nægter at registrere og mærke sine kreaturer.

Det er således ikke en hverdagsbegivenhed, at myndighederne konfronteres med uidentificerbare kreaturer.

I sommeren 2006 aflivede Fødevarestyrelsen dog tre kreaturer med hjemmel i forordningen om anvendelsen af administrative minimumssanktioner i forbindelse med ordningen for identifikation og registrering af kvæg.

De pågældende dyr var formentlig bortløbne og blev indfanget på anden mands mark efter reglerne i mark- og vejfredsloven. Dyrene blev i øvrigt fundet tæt på ejendommen tilhørende landmanden, som dette samråd drejer sig om.

Da ingen ville vedkende sig dyrene, der ikke var øremærkede, blev de betragtet som uidentificerbare og aflivet.

Endvidere aflivede Fødevarestyrelsen i oktober 2007 med hjemmel i forordningen nogle kreaturer. Disse kreaturer tilhørte en landmand, der som følge af psykiske problemer havde mistet overblikket over sin besætning. Den pågældende landmand var under værgemål, og aflivningen skete i samråd med den pågældendes værge og familie.

Herudover har Fødevarestyrelsen ikke kendskab til besætninger, hvor overtrædelse af reglerne om registrering og mærkning af kreaturer har ført til aflivning og destruktion.

Dog hænder det, at der dukker besætninger op, hvor enkelte kreaturer er uidentificerbare. I sådanne tilfælde hjælper Fødevarestyrelsen med at undersøge, om man kan finde frem til dyrets identitet.

I den forbindelse vil jeg gerne understrege, at myndighederne vil strække sig langt med henblik på at bistå landmænd med råd og vejledning, hvis der af den eller anden grund måtte mangle oplysninger om registrering og mærkning af de enkelte dyr. Således assisterede fødevarerregionens personale en besætningsejer i Nordjylland, som var idømt bøde og tvangsbøde på grund af manglende mærkning og registrering af kreaturer. Under et besøg på ejendommen lykkedes det i fællesskab mellem regionens ansatte og besætningsejeren at fremskaffe de obligatoriske oplysninger for identifikation af dyrene. Herefter kunne denne sag afsluttes.

Den landmand, som dette samråd drejer sig om, har da også gentagne gange fået tilbud fra Fødevarestyrelsen om hjælp til at identificere kreaturerne, men den hjælp har han ikke ønsket at modtage.